

Література:

1. Ейзенштейн С. М. Монтаж. – Київ : Мистецтво, 1990. – 320 с.
2. Пудовкін В. І. Кіно і монтаж. – Київ : Держкіно, 1987. – 256 с.
3. Ханютін Ю. О. Кіно і мислення. – Київ : Наукова думка, 1985. – 198 с.
4. Базен А. Що таке кіно? – Київ : Юніверс, 2005. – 312 с.
5. Кракауер З. Природа фільму. – Київ : Основи, 2000. – 256 с.
6. Лотман Ю. М. Семіотика кіно. – Київ : Основи, 1998. – 384 с.
7. Дерев'янка І. М. Документальне кіно України. – Київ : АртЕк, 2012. – 220 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-2-77>

ХУДОЖНЯ ПОРТРЕТНА ФОТОГРАФІЯ ЯК ПРОСТІР ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ АВТОРСЬКОГО ФОТОПРОЄКТУ VISIUM)

Мараховська К. Д.

старший викладач кафедри дизайну та архітектури

Міжнародний університет

м. Одеса, Україна

Художня портретна фотографія в умовах війни та процесів відновлення України набуває особливої ваги як інструмент формування нової культурної ідентичності. У сучасному мистецькому полі вона виходить за межі традиційної репрезентації людини, перетворюючись на складну візуальну практику, що поєднує документальність, художнє осмислення та соціокультурну рефлексію. Портрет у цьому контексті функціонує як спосіб фіксації не лише зовнішності, але й присутності людини в культурному процесі, її ролі у творенні сенсів та формуванні сучасного культурного простору [3].

У період суспільних трансформацій портретна фотографія набуває здатності працювати як медіатор між індивідуальним досвідом і колективною ідентичністю. Вона стає візуальною мовою, через яку суспільство осмислює власні зміни, втрати та процеси відновлення. Особливо в умовах війни художній портрет фіксує не лише людину як об'єкт зображення, але й її внутрішній стан, стійкість, адаптацію та включеність у культурне життя, що триває попри кризові обставини [2].

У цьому сенсі портретна фотографія може розглядатися як міждисциплінарна практика, що перетинається з культурологією,

соціологією та психологією. Вона формує простір, у якому візуальний образ стає способом дослідження суспільства, а не лише його відображенням. Портрет перетворюється на «візуальний текст», у якому закодовані індивідуальні та колективні смисли, пов'язані з ідентичністю, культурною пам'яттю та досвідом часу [1].

У цьому контексті покажемо авторський фотопроект VISIUM, який уже був реалізований як серія портретних досліджень одеських митців і сьогодні може розглядатися як репрезентативний приклад функціонування портретної фотографії в культурному процесі. Проект був спрямований на осмислення міста через його творців – художників, дизайнерів, архітекторів та інших представників візуальних практик, які формують сучасне культурне середовище Одеси. У межах VISIUM портрет виступав не як ізольоване зображення, а як частина ширшої системи культурних зв'язків [5].

Кожен учасник проекту репрезентував не лише власну творчу практику, але й певний фрагмент міського культурного простору. Таким чином, через серію портретів вибудовувався цілісний образ Одеси як живої, динамічної культурної системи. Місто постало не як географічна або інституційна структура, а як сукупність творчих індивідуальностей, чия діяльність формує його сучасну ідентичність [4].

Важливо, що VISIUM не лише зафіксував існуючу культурну реальність, але й став інструментом її осмислення. Проект продемонстрував, що портретна фотографія здатна виконувати функцію візуального моделювання культурного середовища, у якому особистість і місто взаємно визначають одне одного. У цьому полягає його дослідницька цінність: він показує, як через індивідуальний портрет можна вибудувати колективний образ культурної спільноти.

Таким чином, VISIUM може розглядатися як приклад уже реалізованої практики, що ілюструє потенціал художньої портретної фотографії у формуванні нової культурної ідентичності. Водночас проект залишається відкритою структурою, яку можна продовжувати, розширюючи географію, коло учасників та аналітичні підходи. Його логіка відповідає сучасним процесам відновлення культури, де ідентичність розуміється як динамічний процес, що постійно вибудовується через взаємодію людей, практик і середовищ.

Отже, художня портретна фотографія в умовах війни та відновлення України виступає не лише як засіб художньої репрезентації, але як інструмент культурної рефлексії. Вона дозволяє фіксувати та одночасно конструювати нові форми ідентичності, а такі проекти, як VISIUM, демонструють її здатність формувати цілісні образи культурних спільнот і міст у процесі їхнього становлення та трансформації.

Література:

1. Berger J. Ways of Seeing. London : BBC and Penguin Books, 1972. 180 p.
2. Sontag S. On Photography. New York : Penguin, 2010. 207 p.
3. Barthes R. Camera Lucida: Reflections on Photography. New York : Hill and Wang, 1980. 119 p. https://monoskop.org/images/c/c5/Barthes_Roland_Camera_Lucida_Reflections_on_Photography.pdf
4. Rose G. Visual Methodologies: An Introduction to Researching with Visual Materials. London : SAGE Publications, 2016. 455 p. https://miguelangelmartinez.net/IMG/pdf/2016_rose_visual_methodologies_intro_ch1.pdf
5. Мараховська К.Д. Фотопроект VISIUM. Одеса, Україна, 2025. <https://www.facebook.com/events/25815060328119678>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-2-78>

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ТЕЛЕСЕРІАЛІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ: АМЕРИКАНСЬКИЙ І УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТИ

Тростянецький Н. К.
здобувач другого курсу
Міжнародний університет
м. Одеса, Україна

У сучасному медіапросторі відбуваються глибинні трансформації, пов'язані зі зміною способів виробництва, поширення та споживання аудіовізуального контенту. Традиційне телебачення поступово втрачає статус домінуючого медіа, поступаючись цифровим платформам і стримінговим сервісам [1, с. 15]. Водночас телесеріали залишаються одним із найвпливовіших форматів екранного мистецтва, особливо серед молодіжної аудиторії.

Проблематика екранних мистецтв, телебачення та масової культури розглядається у працях українських і зарубіжних дослідників, зокрема Лариса Брюховецька, Олександр Мусієнко та інших [2, с. 12; 4, с. 33].

Екранна культура визначається як сукупність візуально-комунікативних практик, що формують сучасний інформаційний простір. Телесеріали як її складова виконують не лише розважальну, а й соціалізуючу функцію. Дослідники зазначають, що масова культура здатна транслювати соціальні норми, формувати ідентичність та впливати на ціннісні орієнтації аудиторії.